

- Upphovsmannens rätt att förvalta sina verk på *lika* villkor -

(Utan att kriminalisera sin målgrupp)

”The Treaty provides for the establishment of an internal market and the institution of a system ensuring that competition in the internal market is not distorted”.

/Ur Eu Direktiv 2001/29/EC

”Alla CD-presserier i Europa är ju anslutna till organisationer typ Stim/NCB så det går inte att komma förbi detta..”.

/Ur en dialog med ett något uppgivet tryckeri

Bakgrund & egna slutsatser

Skivbolag och deras upphovsrättsförvaltare brukar skylla en ev. utebliven vinst på ny teknik och i dagsläget råkar denna teknik vara fildelning. Närmast i historien har de blivit upprörda av radio & kassetband (därav privatkopieringsersättningen, allmänt kallad kassettskatten). För flera hundra år sedan, långt innan själva upphovsrättsbegreppet skapades hade faktiskt kyrkan under en period ensamrätt på att spela musik överhuvudtaget. Om folket spelade musik ansågs det vara djävulens verk. (Det var även en livlig diskussion om de svarta tangenterna på kyrkorgeln var djävulstoner).

Det finns mycket att läsa om upphovsrättens historia, hur den tog sin första juridiska form redan 1557 i England för att kunna kontrollera och stoppa utgivningen av ”opassande” böcker. I Sverige dök en annan variant upp 1661, nämligen ”Pliktexemplar”, även detta med syfte att censurera och kontrollera. I 1600-talets Frankrike skaffade sig Jean-Baptiste Lully ensamrätt på all utgivning av musik, trots att han kallade sig libertarian, och så har det fortsatt genom historien sedan dess.

Den här gången handlar det om fildelning, som precis som boktryckarkonsten gör informationsspridning enklare. Det sker en intensiv lobbying från skivbolagen, filmbolagen och deras ’holder of rights’ förgreningar (i Sverige STIM/Ncb/Copyswede mm). De vill såklart behålla sin maktposition i kultursfären, och när jag ser detta händer förundras jag över hur några av världens största företag lägger enorma resurser på att kriminalisera sina kunder och samtidigt försöker hindra all form av konkurrens. Jag som alltid har fått höra att konstnärer och musiker är och förblir fattiga, att det varken finns pengar eller jobb som kulturarbetare. Men uppenbart finns det pengar någonstans i denna sfär, bortom utövarens ekonomiska horisont. Utbudet av instrument och inspelningsutrustning är enormt, något som kan tyckas märkligt om musiker inte har pengar.

Så vad är det då som driver dessa att jobba extra och köpa all utrustning? Jo, förhoppningen om att bli känd, om att lyckas - att få skivkontrakt! Och vilka föder den drömmen? Det är skivbolagen, ibland samma företag som tillverkar musikutrustningen (Sony till exempel). Så varför vill de förbjuda fildelning? Kanske inte bara på grund av förlorade intäkter, utan framförallt på grund av en förlorad maktstruktur. Om alla fildelar kan ingen bli superkändis längre, det finns inga kulturgudar att se upp till, inget att sträva efter, ingen anledning att köpa en massa dyra prylar för att göra musik. Ingen marknadsförd idol som står som garant för hög avkastning (den så kallade superstjärne-hypotesen som beskrivs i Ulf Petterssons ”*Upphovsrätten som incitament*”). Kort sagt, marknaden håller på att bli decentraliserad och det upplever de gamla aktörerna som ett hot.

För det är inte fildelarna som ”tar” en inkomst från artisten, det är i själva verket hans skivbolag och den upphovsrättsorganisation som ”tar hand om” (holder of rights/rightsholder) hans verk. Och om inte löftet längre finns om lycka och framgång, om att bli en superstjärna, varför vill då en artist ge upp sina rättigheter till ett skivbolag? Jag ville det i alla fall inte och det dröjde inte länge innan jag märkte hur otroligt svårt det är att försöka ge ut sin egen musik och samtidigt behålla sin upphovsrätt.

Men varför är jag *för* fildelning, jag som själv är musiker? Det är ju sådana som mig som upphovsrättsorganisationerna och numera Justitiedepartementet använder som argument för att försvara rådande marknadsstruktur – att musiker måste kunna tjäna pengar på sitt arbete. Eller? För mig är fildelning är i första hand en distributionskanal som ger artisten gratis publicitet (verket sprids). Ekonomisk förlust sker inte i någon större omfattning eftersom de flesta som laddar ner musiken spontant aldrig skulle ha köpt den ändå, de *upptäcker* den bara. När man upptäckt något man tycker om så kommer man kanske att konsumera detta senare i någon annan form; skivköp, konserter, gåvor osv. *En kravlös lojalitet uppstår*. Även om det så bara rör sig om 10kr i form av en gåva, så är det ju mer än om konsumenten *inte* hade känt till musiken genom fildelning. Men upphovsrättsorganisationer gör allt för att stoppa just detta.

Även att få ge ut sin musik själv motarbetas intensivt, och lobbying sker långt ned i åldrarna. På skolor (nu senast häftet *"Att kunna leva på sitt skapande"*, utgivet av Justitiedepartementet) och i andra sammanhang. STIM, en 'förvaltare' av hur musikaliska verk nyttjas har bland annat ett nära samarbete med Studieförbundet. De informerar där ungdomar som precis börjat göra musik att de ska gå med i STIM för att "få pengar". Men om dessa ungdomar inte får chansen att göra en egen bedömning så kommer deras verk i fortsättningen att tillhöra STIM, de kommer att förlora sin konstnärliga frihet innan de ens börjat sin karriär. Samtidigt kan man läsa på STIM's hemsida att:

"Grunden för Stims verksamhet är upphovsrättslagen (1960:729). Där klargörs bland annat upphovsmännens ensamrätt till sina verk och rätten till ekonomisk ersättning när de framförs offentligt".

Jag tycker här att STIM gör en självmotsägelse. Citatet visar egentligen att de inte behövs, det är nämligen upphovsmannen som har ensamrätt, inte en eventuell upphovsrättsförvaltare. Och det hade varit en helt annan sak om alla dessa avgifter och avtal var valfria, men det visade sig att så inte var fallet, vilket jag kommer fram till så småningom.

Samtidigt får ungdomar som fildelar höra att de betraktas som kriminella när de sprider kultur och information, samma ungdomar som växer upp till blivande konsument. Vill man konsumera något från ett företag som kriminaliserar sina kunder? Vill man köpa en artists skiva när man vet att det är ett skivbolag som tar 90-95% av vinsten? Jag tror inte det, och själv vill jag inte skriva på ett skivkontrakt eller ett upphovsrättsavtal som gör att en privatperson får rättsliga följder efter att ha tagit del av *min* musik genom till exempel fildelning. Jag vill inte att mitt musikskapande ska kriminalisera mina lyssnare. Det är en absurd situation, det var därför jag aldrig lockades av ett medlemskap i STIM men också därför jag sade nej till ett skivkontrakt som erbjöds mig 2001. Det skivbolag som ville arbeta med mig var visserligen inte helt emot fildelning, men bolaget i sin tur hade skyldigheten att skriva licensavtal med motsvarande Ncb (det gällde i detta fall Portugal) för varje utgiven skiva. Efter att ha dragit mig ur detta kontrakt och sagt nej till många musikers stora dröm, *skivkontraktet*, så började jag på allvar försöka hitta någon information som med stöd av en lagtext verifierar att ett skivbolag eller en artist verkligen *måste* skriva på ett sådant licensavtal för att få ge ut sin musik, eller om det kanske är något som inte går rätt till?

Jag har kommit till den slutsatsen att det i själva verket är skivbolagen och deras upphovsrättsorganisationer som gör det svårt att tjäna pengar som musiker, inte fildelare eller 'pirater'. För mig personligen har detta blivit uppenbart, och det är också därför jag skriver denna text som i första hand bör ses som en överblick över mina egna erfarenheter och åsikter.

Skivbolag ger normalt skaparen ca 5-10% av profiten, i realiteten blir det ungefär 5-10kr per cd skiva. Resten går till skivbolaget självt och en föråldrad distribution. Samtidigt förlorar skaparen sina rättigheter till det han skapat när han skriver ett skivkontrakt. Han får inte längre använda sin egen musik fritt. Många skivbolag har också en policy som går ut på att inspelningskostnader, promotion osv ska dras av från *artistens* profit per såld cd.

Eller som musikern Peter Dolving uttryckte sig på nättidningen www.sourze.se:

"..Så för att som fem personer I ett band, med ett kontrakt som idag kallas standard, tjäna 10 000 spänn (före skatt) på ren skivförsäljning måste ni alltså sälja kring 100 000 plattor, det vill säga platina. En platta som ni kanske lagt ner två till tre år på att producera. Oavsett inspelningsbudget. Lägg till mekaniska royalties på detta så hamnar ni kring 75 000 kronor efter skatt och sociala avgifter.

Hyra och käk ett år brukar gå på cirka 80 000 spänn för en person, efter skatt, och då ingår inte telefon, nöjen och kläder.

Vinstmarginalen för en artist som gör allting själv, med en budget på 100 000 - 150 000 kronor om artisten säljer 2 000 skivor, är nästan 50 gånger högre. Men här ligger den existerande marknadens aktörer som en obeveklig propp i vägen och arbetet är idag enormt mycket mer krävande, på alla plan..”

En artist som använder fildelning som gratis promotion och sedan trycker upp och själv säljer sina cd-skivor kommer då att få all vinst av det han skapat, något som är ett normalt synsätt i andra branscher – man tar betalt för det man producerat helt enkelt. Dessutom behåller han sina rättigheter och får använda sin musik i det sammanhang som han finner lämpligt, till exempel re-mixer eller samlingsskivor som ger ytterligare gratis promotion. I detta läge finns också möjligheten att hitta finansierare, mecenater som sponsrar musiken. Detta hade jag tänkt skulle bli min lösning, det var en väg att gå som passade mig.

I dagsläget är dock problemet att denna variant inte är praktiskt möjlig då upphovsrättsföreningarna tvingar tryckerier att kräva ett medlemskap av artisten *innan* duplicering kan ske.

Detta strider enligt mig mot en gammal grundprincip i Europa som bland annat uttrycks med all tydlighet gång på gång i:

Eu-direktiv 200129EC

Convention for the Protection of Producers of Phonograms Against Unauthorized Duplication of Their Phonograms

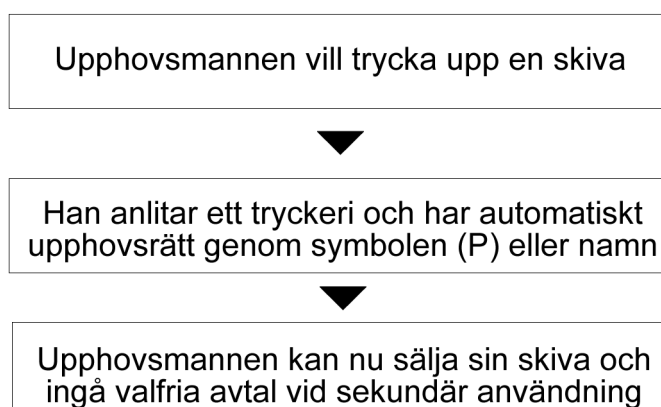
Berne Convention for the Protection of Literary and Artistic Works

WIPO Copyright Treaty

WIPO Performances and Phonograms Treaty

Lag (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk

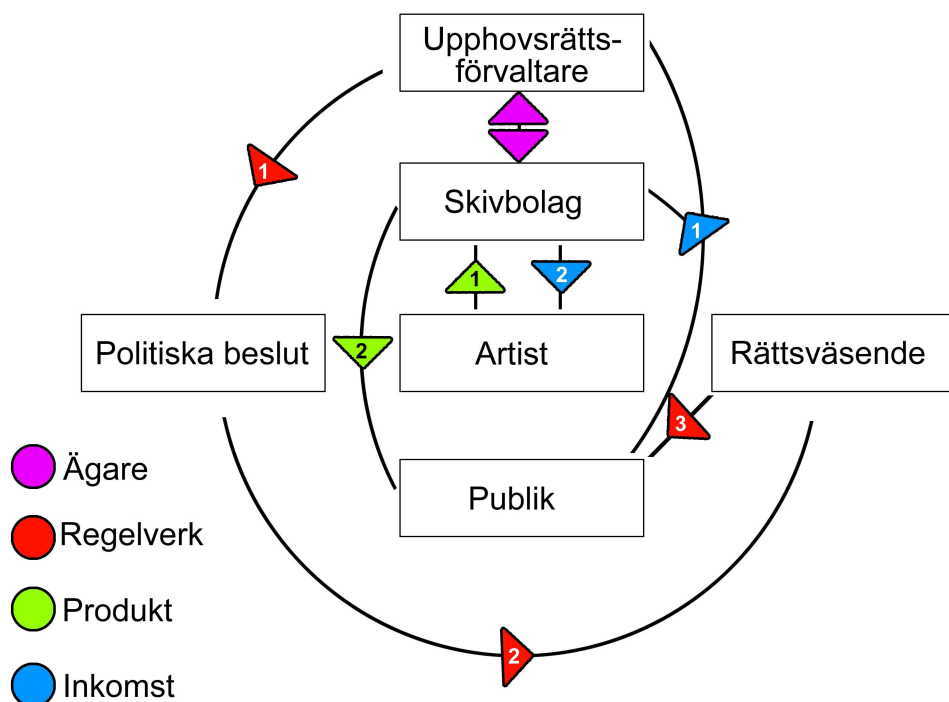
Nämligen att upphovsmannen ska ha ensamrätt (exclusive rights) att bestämma huruvida han vill framföra, duplicera och distribuera sitt verk på detta sätt:

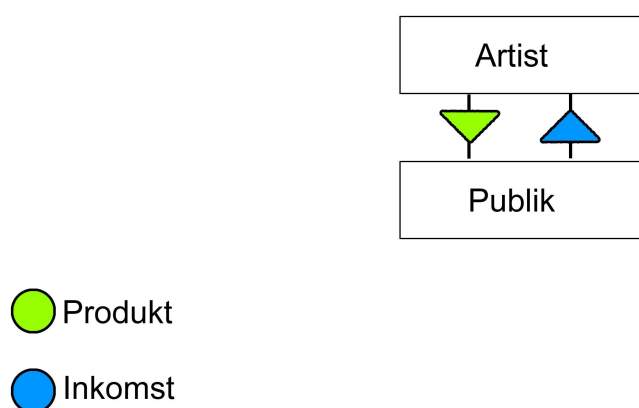
Men i dagsläget är det nästan praktiskt omöjligt då det inte ens går att trycka upp sin skiva på ett tryckeri utan att tvingas skriva på ett licensavtal. Processen i Sverige är nu något förenklat denna:

Man skulle också kunna göra denna jämförelse:

Så här ser det tyvärr oftast ut i dagsläget - en ganska invecklad spiral. Lägg märke till att artisen inte har någon egentlig kontakt med sin publik. Visst förekommer konserter, men även dessa intäkter behandlas av upphovsrättsförvaltarna. Skivbolag motiverar sin existens med löftet om att göra artisen till en superstjärna. Upphovsrättsförvaltarna motiverar sin existens med hot om att någon kan stjäla artistens musik utan deras medverkan. I själva verket har ju både de och skivbolagen redan lagt beslag på artistens upphovsrätt genom diverse kontrakt och licensavtal.

Och så här skulle det faktiskt kunna se ut om inte upphovsrättsförvaltarna hade varit i vägen – en enkel och hälsosam symbios där artisen sköter hela produktionskedjan själv med bibehållen upphovsrätt. På dessa villkor anlitar han tryckerier, kanske gör distributörslistor i form av torrentfiler, promotion på sin hemsida och låter sin publik bli distributörer. Skivor säljs förslagsvis från hemsidan och på konserter där artisen också själv erhåller biljettintäkterna. Med andra ord så är skivbolag och upphovsrättsförvaltare överflödiga – och de vet om det!

Så nu har jag förklarat varför jag inte vill skriva under ett skivkontrakt, men varför vill jag inte gå med i STIM, den organisation i Sverige som övervakar användningen av sina medlemmars musik? Vill jag inte tjäna pengar när min musik spelas på radio? (det är ett av STIM's vanligaste argument).

STIM bevakar som sagt hur musik används sekundärt, bland annat i radio, på arbetsplatser, klubbar och restauranger, konserter, internet osv. De menar att varje gång en låt används sekundärt (utan upphovsmannens medverkan) så ska de kräva en ersättning. Denna ersättning ska gå till artisten efter att STIM dragit av sina administrativa kostnader. Men hur kan de veta att just mina låtar spelas på ett kontor, en klubb eller restaurang? Svaret är att det vet de inte, de kräver en schablonavgift. En restaurang betalar en viss avgift (låt säga 3000kr/månad) och får då spela precis vad de vill. Enkelt och bra kan tyckas, men frågan kvarstår, hur kan de veta när min musik spelas?

På STIM's hemsida står det att de håller reda på detta genom musikrapportering, men när man läser om detta så handlar det i själva verket om att artisten ska rapportera när han framför *sin egen* musik. Jag har ett konkret exempel hur detta system varken ger en rättvis fördelning eller verkar ha juridisk förankring:

En vän till mig arrangerade under ca 3 års tid en klubb på torsdagkvällar i stockholm. Det blev en mötesplats för människor som ville koppla av, fika och umgås. I bakgrunden spelades sporadiskt musik, främst okänd progressiv dansmusik eftersom klubbarrangörerna var mycket insatta i den musikscenen. De spelade även min musik där, och jag liksom de allra flesta andra artister de spelade brukar enbart vara glada över att få en ny publik. Långt efter att klubben lades ned damp en faktura ner i min väns brevlåda. Det var från STIM och han skulle betala x tusen kronor i licensavgifter eftersom de hade räknat ut hur många timmar klubben hade varit öppen och hur många låtar de rimligtvis hade hunnit spela (de verkade ignorera det faktum att de flesta artisterna som spelades inte var medlemmar i STIM). De hade ingen aning om vilken musik som spelades men krävde ändå pengar. Min vän tyckte situationen var så absurd att han personligen besökte STIM's kontor och klistrade fast fakturan på deras dörr tillsammans med en enkrona och meddelandet "- Ni är fan inte värda mer!". Det intressanta är att de aldrig hörde av sig till honom igen. De verkade uppenbarligen inte ha något rättsligt stöd av att fortsätta sitt krav, utan det var snarare en chansning att dra in mer pengar till sin organisation. Om de nu hade fått pengarna, vilken artist hade fått erfara en utbetalning? Min gissning är de redan etablerade eftersom STIM då kan låtsas anta att de spelas oftast. De etablerade artisterna och deras skivbolag får pengar genom att de oetablerade används som inkassoargument! Det är nära tillhands att använda uttrycket "kassako".

Intäkterna fördelas alltså på popularitet och antaganden. Kortfattat innebär det att de som redan är kända får mest, och dessa är nästan undantagslöst också de artister som har skivkontrakt på de stora bolagen som i sin tur äger upphovsrättsorganisationerna. De ger med andra ord pengar till sig själva! Att ha detta system som en företagsidé kan jag acceptera så länge det bara handlar om deras *egna* artister, men när de blandar in utomstående upphovsmän, de som inte har skrivit skivkontrakt med dessa skivbolag, ja då försvinner ju den fria konkurrensen. Ett medlemskap kostar nämligen, *direkt* i en medlemsavgift, *indirekt* genom att upphovsrätten tas ifrån upphovsmannen samt att dennes konkurrenskraft på arbetsmarknaden minskar (jag skriver om detta sedan). Även detta skulle jag eventuellt kunna acceptera om det fanns något annat att vinna, publicitet, vidare kontakter osv, att man betalar en medlemsavgift för en service - men i så fall ska den vara frivillig. STIM är frivilligt men inte Ncb när det gäller duplicering av upphovsmannens verk. Och Ncb ägs av STIM.

CopySwede (som har hand om "kassettskatten") ägs bland annat av Ncb och beskriver sambandet så här på sin hemsida:

"NCB har till uppgift, att med stöd av Upphovsrättslagen, tillvarata upphovsmännens (kompositörer, arrangörer, textförfattare) rättigheter vid inspelning, mångfaldigande och spridning av skyddad musik och text.

NCB ägs av STIM och dess motsvarigheter i Danmark, Finland och Norge.

NCB har avtal med organisationer i utlandet som på motsvarande sätt förvaltar inspelningsrättigheter. Därigenom tillvaratas utländska rättighetshavares rättigheter i de nordiska länderna och svenska rättighetshavares rättigheter utomlands".

När jag började arbeta som dataspelsmusiker och gick på anställningsintervju var den första frågan: "Är du med i STIM?". Hade jag nu varit det så hade jag aldrig blivit anställd! Ett dataspelsföretag i Sverige har inte en chans att betala en STIM avgift per såld kopia. Låt säga att en sådan avgift bara skulle ha blivit så lite som 10kr per exemplar, det hade ändå blivit minst 4 gånger mer än min faktiska lön om man slår ut det på den totala säljvolymen. Men i Justitiedepartementets tidigare nämnda folder "Att kunna leva på sitt skapande" kan man läsa raka motsatsen, nämligen att:

"Utan ersättning till författare, konstnärer, musiker, fotografer, dataspelskreatörer, artister, musik- och filmproducenter kommer det i framtiden att vara få som kan och vill ägna sig åt kreativa yrken".

Hade det inte varit lämpligt att informera blivande kulturarbetare vad som egentligen gäller på arbetsmarknaden? Kreativa yrken bör inte betalas i licenspengar utan i lön, precis som de flesta andra jobb, det är i alla fall min uppfattning och erfarenhet.

Ett annat exempel är från en situation jag befinner mig i just nu. Jag håller på att spela in en skiva där jag behöver hjälp av andra musiker. Min ungdomsvän Pontus, tillika musiker, vill vara med och spela gitarr, *men* – problemet är att han är med i STIM. Jag har hört andra musiker berätta om vad som hänt i liknande situationer. Om STIM får reda på att Pontus medverkat så räknas automatiskt mitt verk som 'stimmat', dvs STIM förvaltar rättigheterna och skyldigheterna vid sekundärt användande. Då skulle jag plötsligt bli deras potentiella kassako utan att själv ens vara medlem!

Ett tredje exempel uppenbarade sig då jag skrev till STIM och frågade om jag kunde vara medlem och samtidigt utföra en egen promotion i form av gratis nedladdningsbara låtar på min hemsida (min musik alltså). Jag fick ett tydligt svar - "Nej!".

Mitt problem är konkret att jag vill ge ut min musik själv, men inte får göra detta utan att skriva på ett licensavtal som gör att jag förlorar min upphovsrät samt gynnar mina konkurrenters rättighetsförvaltare ekonomiskt i form av licensavgifter. Som musiker är andra musiker potentiella konkurrenter, precis som olika biltillverkare konkurrerar om samma marknad. Om dessa är ägda av ett eller flera skivbolag som även dikterar *mina* villkor vid duplicering och försäljning av min musik, ja då anser jag inte att det kan kallas fri konkurrens.

Problemen började när jag kontaktade cd-tryckerier för att be om en offert. I förbigående nämnde de att jag 'inte får glömma att fylla i ncb-licensen'. De skrev så här:

"..Vid Audioproduktioner bifoga kopia på NCB-ansökan + innehållsförteckning (tracklista)"

Varför då tänkte jag? Varför ska jag fylla i en blankett och bli medlem i en upphovsrättsorganisation? Musiker brukar vara upptagna med att vilja bli kända, men jag skrev tillbaks till tryckerierna och min brevväxling resulterade i detta svar:

Hej Francois!

Jag har kontrollerat lite vad som gäller eftersom de flesta inte brukar ha problem med att anmäla sig till STIM/NCB. Jag förstår dock att det finns ideologiska skäl till varför man inte vill vara med.

När det gäller STIM behöver man inte vara med. STIM är till för att bevaka rättigheterna för upphovsmannen genom att se till att ge ersättning för material som spelats upp i media etc. När det gäller NCB så ska dock en sådan anmälan skickas in både till presseriet (i det här fallet oss) och till NCB. Anledningen är helt enkelt att registrera rättigheterna till musiken. I annat fall kan en annan person registrera rättigheterna till din musik och du kan ha mycket svårt att vinna en sådan tvist. Så länge du inte är ansluten till STIM behöver du inte bry dig om vem som spelar upp din musik etc men du får inte heller ersättning för musiken. På NCB-anmälan finns det en ruta som du kryssar i att du inte tillhör STIM.

Anledningen till att vi och övriga presserier vill att du skickar in en NCB-blankett är att det bekräftar att du äger rättigheterna till ditt material. Det i sin tur innebär att vi kan mångfaldiga ditt material enligt dina önskemål utan risk för att hamna i tvist.

Vill du verkligen inte anmäla dig till NCB kan du beställa produktionen av oss men få inspelningsbara skivor som du i efterhand bränner in materialet på. På så vis får du själv ta ansvar för innehållet på skivorna.

Jag har bifogat NCB-anmälan så kan du själv se hur den ser ut.

Hoppas du fått svar på dina frågor!

Mvh,

Tuva Lind,

AttentionMedia AB

I sitt vänliga svar berättar Tuva att: ”När det gäller NCB så ska dock en sådan anmälan skickas in..”. Jag undrade då och jag undrar fortfarande vad detta ’ska’ betyder i sammanhanget? Vem säger att jag ska det? Ncb? Med lagligt stöd? Var kan jag läsa lagtexten isåfall?

Vidare: ”I annat fall kan en annan person registrera rättigheterna till din musik och du kan ha mycket svårt att vinna en sådan tvist”.

I de lagtexter jag hittat står det på ett otal ställen att så inte är fallet. I ”Convention for the Protection of Producers of Phonograms Against Unauthorized Duplication of Their Phonograms..”, artikel 5 står det att:

”If, as a condition of protecting the producers of phonograms, a Contracting State, under its domestic law, requires compliance with formalities, these shall be considered as fulfilled if all the authorized duplicates of the phonogram distributed to the public or their containers bear a notice consisting of the symbol (P), accompanied by the year date of the first publication, placed in such manner as to give reasonable notice of claim of protection; and, if the duplicates or their containers do not identify the producer, his successor in title or the exclusive licensee (by carrying his name, trademark or other appropriate designation), the notice shall also include the name of the producer, his successor in title or the exclusive licensee”.

I den svenska upphovsrättslagen (1960:729) paragraf 7 står det ungefär samma sak, nämligen att:

7 § Såsom upphovsman anses, där ej annat visas, den vars namn eller ock allmänt kända pseudonym eller signatur på sedvanligt sätt utsättes på exemplar av verket eller angives då detta göres tillgängligt för allmänheten.

Är ett verk utgivet utan att upphovsmannen är angiven såsom i första stycket sägs, äger utgivaren, om sådan är nämnd, och eljest förläggaren företräda upphovsmannen, till dess denne blivit angiven på ny upplaga eller genom anmälan i justitiedepartementet.

Så den enda jag borde vara orolig för är den som tar min musik och skriver ett licensavtal med Ncb för då har jag hela upphovsrättslobbyn, deras skivbolag och deras advokater emot mig när jag ska bevisa att jag är upphovsmannen (med stöd av lagen).

- Det är ju upphovsorganisationerna som blir hotet!

Vidare i Tuvas svar: ”Anledningen till att vi och övriga presserier vill att du skickar in en NCB-blankett är att det bekräftar att du äger rättigheterna till ditt material. Det i sin tur innebär att vi kan mångfaldiga ditt material enligt dina önskemål utan risk för att hamna i tvist”.

Det är också här jag tror kärnan i mitt problem ligger. Tryckeriet känner sig hotat av något som kan göra att de hamnar i tvist. Jag spårade detta dilemma till en amerikansk motsvarighet till Ncb, nämligen CDSA (Content Delivery and Storage Association). På deras hemsida skryter de om att de inte har behövt stämma något tryckeri som anslutit sig till deras upphovsrättskontroll. *Påtryckningar med andra ord*; - Om ni inte ansluter er så kommer vi att stämma er så fort vi ser minsta antydning till att någon av era kunder försöker kopierar någonting olagligt. Och styrelsen för denna organisation ser ut så här:

VICE PRESIDENTS

Paul W. Scott

Executive Vice President

SONY DADC

Stephan Corti

Senior Vice President, Worldwide Sales

TECHNICOLOR

Richard W. Atkinson

VP Worldwide Anti Piracy Strategy & Operations

THE WALT DISNEY STUDIOS

Tre av världens största mediabolag med andra ord... Vidare på deras hemsida står det att:

”APCP Plants refuse questionable and illegal orders”

Jag skulle isåfall vara både ”questionable” och kanske ”illegal” i deras ögon bara för att jag inte vill skriva på ett licensavtal. Nu bor jag inte i Usa, men det påminner starkt om situationen i Sverige, det var därför jag ville nämna detta. CDSA säger för övrigt rent ut att dom jobbar för:

”The economic livelihood and viability of the **industry**” inte *The economic livelihood and viability of the **artist***.

Tuva på Attention Media avslutar med att de erbjuder mig att själv bränna in materialet på cd-skivor. Det är alltså mitt alternativ, och isåfall kan jag verkligen inte se detta som en sund bransch.

Nästa svar från ett tryckeri kom från Co-Print och lyder så här:

När det gäller professionella pressade CD från glasmaster är det så att vi behöver en ifylld och underskriven NCB-anmälan från er för att kunna starta produktionen. Är det er egen musik kostar det ju er ingenting, så det är svårt att förstå varför ni inte av principskäl kan göra detta. Ni behöver ju inte ansluta er till Stim för att göra en NCB-anmälan. Om ni sedan skickar in denna ansökan till Stim/NCB är upp till er. Vi för vår del skickar inte anmälan vidare till NCB. Vi kan däremot leverera CDR-skivor sk brännskivor utan krav på NCB-kopia.

*Best regards/Bästa hälsningar Mats Lagerqvist
support & försäljning*

*CO-print Tryckshop
Hagarydsgatan 16, SE-57142 Nässjö
Tel +46 380 558126, Fax +46 380 511990
support@co-print.se www.co-print.se*

CO-print ingår i WA Media AB, org.nr 556618-2449

Först och främst kostar en Ncb-licens visst. De har ett mycket komplicerat avgiftssystem, men den vanligaste posten, nämligen försäljning till butik blir då 9,009 procent av pris till butik exklusive moms. Detta finns att läsa på *STIM's* (!) hemsida.

Sedan tycker jag inte att det borde vara svårt att förstå mina principskäl då jag ju blir av med min ensamrätt på att bestämma över min egen musik.

Mats avslutar i sitt brev att även Co Print kan leverera cd-r skivor, vilket jag inte är intresserad av eftersom de har mycket lägre kompatibilitet med cd-spelare samt kortare hållbarhet. Poängen med att kontakta ett tryckeri var just att *trycka* skivor, bränna kan jag göra hemma om jag vill.

Men, i en annan mer ingående brevväxling med Co-Print kommer det fram att:

"Alla CD-presserier i Europa är ju anslutna till organisationer typ Stim/NCB så det går inte att komma förbi detta.."

Det går tydligen inte att komma förbi detta? Det låter som allt annat än fri konkurrens!

Men nu råkar det faktiskt stå det motsatta i upphovsrättslagen:

35 § **Förläggaren** är skyldig att tillstålla upphovsmannen intyg från tryckeriet eller den som eljest mångfaldigar verket om antalet framställda exemplar.."

Det är alltså **förläggaren** som är skyldig att tillstålla ett intyg till **upphovsmannen**, inte tvärt om! I dagsläget är det ju upphovsmannen som måste skriva på ett licensavtal med ett nätverk av förläggare, NcB/STIM, där hans egen förläggare kanske inte ens ingår (om han har någon).

Copyswede

Copyswede förvaltar med lagstöd (1960:729, 26 k §, 26 l §, 26 m §) privatkopieringsersättningen, allmänt kallad kassettskatten. Det är en viss summa per såld enhet som kan lagra och kopiera digitala media (tomma cd-skivor, hårddiskar mm). Summan nämns i Upphovsrättslagen 26 l §. I praktiken innebär det att de tar en avgift för tomma lagringsmedia och mediaspelare som konsument köper i butiken, oavsett vad dessa konsument väljer att göra med sin produkt – det *antas* bara att han kopierar musik eller film, det antas också att bara för att någon kopierar någon annans verk så gör denne upphovsman en förlust, som om han missade en chans att sälja ett original bara för att någon gör en kopia. En sådan jämförelse kan man givetvis inte göra per automatik – det ena utesluter inte det andra. Om Copyswede följer 26 l § så drar dom in ca 200:- per såld 500gb hårddisk, pengar som går direkt från konsument till de upphovsrättsförvaltare vars artister spelas mest på radio och syns oftast i tv! Det känns på något sätt både cyniskt och långsökt.

För nu kommer det intressanta: Hur fördelas dessa pengar? Jo, enligt deras egen hemsida går Copyswede varje år genom spellistor från radio och tv! Den vanlige konsumenten som går och köper ett paket tomma cd-skivor eller en hårddisk betalar ofrivilligt till de artister som redan är framgångsrika på hitlistor i radio och underhållningsprogram på tv! Med andra ord kommer inte en krona att gå till alla de tusentals musiker som inte redan har en karriär, som inte har den kontakten eller det förhandlingsläget med radio och tv som de stora skivbolagen har. Jag uppfattar inte detta som fri konkurrens, inte heller att de följer Upphovsrättslagen som säger att:

26 m § Endast organisation som företräder ett flertal ersättningsberättigade svenska upphovsmän och innehavare av närstående rättigheter på området har rätt att kräva in och träffa avtal om att sätta ned ersättning enligt 26 k och 26 l §§. Organisationen skall kräva in ersättningen och fördela den mellan de ersättningsberättigade, efter avdrag för skäligen ersättning till organisationen för dess omkostnader. Vid fördelningen skall rättighetshavare som inte företräds av organisationen vara likställda med rättighetshavare som organisationen företräder.

Hur kan man vara detta när kravet är att man ska ha spelats i radio eller tv? Det borde väl inte ha att göra med försäljning av lagringsmedia? Enligt 26 m § så kan man förstås starta en annan motsvarande organisation med andra villkor på fördelningen av pengar, kanske också en mindre aggressiv organisation som inte stämmer tillverkare av mp3-spelare eller cd-r importörer till höger och vänster. Men hur ska denna i så fall kunna konkurrera med Copyswede om ersättning? De har ju redan skrivit avtal, eller tvingat tillverkare av lagringsmedia att skriva avtal.

För mig som enskild musiker blir det än mer snedvridet. Eftersom jag inte får trycka upp skivor utan att sälja mina rättigheter så tvingas jag bränna mina cd-skivor hemma, men då måste ju jag också betala privatkopieringsersättning – innan jag ens hunnit spela in min musik måste jag börja betala till de artister som spelas på radio och som syns i tv. Nu finns det en blankett som man kan fylla i för att slippa betala denna avgift. Det är bara det att kravet är att man måste ha ett eget företag. Hur många enskilda musiker har det? Därefter måste man fylla i sitt användningsområde, men man kan inte ens välja musikproduktion! Blanketten är antagligen avsedd för företag som behöver göra backup på digitala lagringsmedia.

De enda som kan slippa kassettskatten är de som inte gör musik. De enda som får en inkomst via kassettskatten är upphovsrättsförvaltare till etablerade artister.

Bland Copyswede´s medlemmar finns både NcB och STIM.

NcB

NcB ägs av STIM och drar bland annat in pengar genom att tvinga tryckerier och skivbolag att i sin tur tvinga artister att skriva under ett licensavtal som gör att artisten låter NcB förvalta sin upphovsrätt. Detta avtal innebär också att artisten måste betala en viss summa för varje såld Cd. På Copyswede's hemsida står det att:

NcB har till uppgift, att med stöd av Upphovsrättslagen, tillvarata upphovsmännens (kompositörer, arrangörer, textförfattare) rättigheter vid inspelning, mångfaldigande och spridning av skyddad musik och text. NCB ägs av STIM och dess motsvarigheter i Danmark, Finland och Norge.

Med stöd av upphovsrättslagen? Står det uttryckligen i upphovsrättslagen att det är just NcB som ska (tillvara)ta upphovsmännens rättigheter? - Nej, det gör det inte. Med stöd av upphovsrättslagen 1 § kan jag snarare påstå att det är den som har *skapat* verket som har upphovsrätten.

STIM

På STIM's hemsida kan man läsa att:

"Musikens upphovsmän och musikförlagen har gett Stim i uppdrag att förvalta deras ekonomiska rättigheter. För att använda musik i offentliga sammanhang måste man ha tillstånd från dem som äger rättigheterna till musiken. Istället för att du som vill använda skyddad musik i din verksamhet ska behöva skaffa ett tillstånd från varje enskild kompositör, textförfattare, musikbearbetare och musikförlag, har dessa rättighetshavare gett Stim i uppdrag att bevaka deras ekonomiska rättigheter".

Det är ju bara dess medlemmar som givit dem uppdraget, men det låter som om alla upphovsmän gör detta automatiskt. Samtidigt erkänner de ju att de utövar en schablonersättning så att man inte behöver kontakta varje enskild upphovsman. Budskapet i meningen:

"För att använda musik i offentliga sammanhang måste man ha tillstånd från dem som äger rättigheterna till musiken"

är inte riktigt sant, det gäller bara STIM's medlemmar då STIM agerar upphovsrättsförvaltare, annars är det upp till upphovsmannen och användaren att komma överrens om en ersättning. Upphovsrättslagen säger bara att upphovsmannen har rätt att *förhandla* om rimlig ersättning vid sekundär användning i offentliga sammanhang.

STIM ägs av FST, SKAP & SMFF.

FST, Föreningen Svenska Tonsättare består av ca 300 tonsättare som anser sig vara fina i kanten, dvs 'professionella'. För att bli medlem i FST måste man vara medlem i STIM (!) samt falla de andra medlemmarna i smaken och ha turen att göra den musik som de råkar gilla. Det låter både luddigt och föråldrat, men det är väl inget konstigt med det om det inte hade varit så att de är en del av STIM som inkasserar avgifter vid sekundär användning av *andra* artisters verk. Om jag skulle bli medlem i STIM så kan det hända att dessa 'professionella' medlemmar få erhålla en del av det som skulle ha varit *min* ersättning (eftersom ingen ändå kan bevaka hur min musik används sekundärt). Jag vill inte att en liten elitistisk grupp musiker ska få vara med och bestämma villkoren för hur min egen musik används.

SKAP, Svenska Kompositörer Av Populärmusik har ca 800 medlemmar som är yrkesverksamma inom musik och scenkonst. Det låter ju oskyldigt och bra, men på ansökningsblanketten om medlemskap står det:

”Din inkomst från Stim/nbc under de senaste tre åren kommer att tas i beaktan vid antagningsprövningen.”

Det låter som att det kanske bara blir *svårare* att bli medlem om man inte är med i STIM, men senare ändras tonläget och på samma blankett kan man läsa:

”För att bli antagen i SKAP skall den sökande ha varit Stim-ansluten (eller ansluten till motsvarande sällskap i utlandet) i minst tre år”.

Vidare står det att när det gäller avräkning mot STIM, dvs hur mycket ersättning som respektive medlem ska erhålla så gäller att:

”Ett högt antal verk kan betraktas som ett mått på professionalitet”.

Det är tydligen viktigt för dessa människor att vara professionell, och här är man mer professionell ju mer man har skapat och får då en högre ersättning.

SMFF, Svenska Musikförläggareföreningen består av en stor mängd skivbolag. Faktum är att på sin hemsida skryter de om att 98% av de musikförlag som arbetar yrkesmässigt med musikförlagsverksamhet är anslutna. Nu bör man beakta att 98% av Sveriges musikförlag inte betyder 98% av Sveriges musiker eller kompositörer, snarare gissningsvis runt 5% eftersom de allra flesta inte har något 'skivkontrakt' men producerar musik ändå. Vidare står det att:

”SMFF företräder musikförlagen i organisationer som STIM, ncb och Bonus Presskopia, m.fl”.

Det innebär ju att även om jag väljer att inte vara medlem i STIM utan bara NcB så företräder SMFF i alla fall NcB och är *samtidigt* delägare i STIM. Det går verkligen inte att komma runt detta dilemma!

Statens Kulturråd

Varför blandar jag nu ihop föreningar och skivbolag med Statens Kulturråd? De borde väl inte ha med varandra att göra? Åtminstone inte när det gäller att objektivt bedöma vilka kulturarbetare som ska få vara med och söka det årliga bidraget för till exempel *Produktion och utgivning av fonogram* som är aktuellt i mitt fall?

Jo, det visade sig att även här råder ett förskjutet konkurransläge. Till att börja med låter det bra. Kulturrådet berättar på sin hemsida att de fördelar *statligt* stöd inom kulturområdet samt att alla människor i hela landet ska ha rätt till kultur av hög kvalitet. De länkar dessutom till Jämo i sin strävan efter en jämlik arbetsituation. Men läser man ansökningsblanketterna så låter det allt annat än jämlikt. Produktion och utgivning av fonogram (oftast Cd-skivor) delas upp i tre bidrag;

Produktionsstöd, Marknadsföringsstöd och Utvecklingsstöd. Man kan då läsa att:

*”..en handling som visar att sökanden och artisten avser att genomföra produktionen, t.ex. i form av ett **artistkontrakt**, ska bifogas”.*

Vid det här laget har jag förklarat vad ett artistkontrakt innebär, nämligen att upphovsmannen blir av med sina rättigheter och får sin lön degraderad till royaltys.

Vidare kan man läsa att:

*”Slutredovisning sker på särskild blankett. För produktionsstöd ska bidragsmottagaren på egen bekostnad förse Statens Ljud & Bildarkiv med ett pliktexemplar, Sveriges Radios Förvaltnings AB/ Grammofonarkivet med två friexemplar, **STIM med ett friexemplar** och Kulturrådet med 20 friexemplar av fonogrammet”.*

Jag är visserligen principiellt emot både pliktexemplar och att bli tvingad att sända verk till grammofonarkivet, men det snedvrider inte direkt konkurrensen – inte i dagsläget. Att tvingas skicka ett exemplar till STIM däremot, som är en intresseförening med arbetsmetoder och hantering av upphovsrätt som ger minskat inflytande (eller inget alls) av det egna verket – vad har det med Statens Kulturråd att göra?

Generellt verkar det förutsättas att musiker har F-skattesedel. Men man kan också läsa att:

*”För utvecklingsstöd gäller därutöver att stödformen endast är sökbar för juridiska personer, enskild firma kan alltså inte söka detta stöd. Stöd utgår huvudsakligen till fonogramproducenter med regelbunden **utgivning**. För utvecklingsstöd avses med detta enligt Kulturrådets praxis att bolaget varit verksamt i minst två år och **gjort minst tio fullängdsproduktioner**”.*

Man måste med andra ord redan ha utgivit mycket för att få chansen att ge ut!? Och vad menas egentligen med utgivning? Jag får ju inte ens trycka upp min skiva utan att betala för att *bli av med* mina rättigheter. Jag citerade tidigare **SKAP** som informerade om att *”Ett högt antal verk kan betraktas som ett mått på professionalitet”*. Resonemanget känns igen...

Själv har jag gjort minst 10 fullängdsproduktioner, men jag har ju inte ”givit ut” dessa i den meningen att jag har en NcB-licens, STIM-avtal eller liknande. Jag ger för tillfället ut mina produktioner på min hemsida gratis, och det var just därför jag tänkte att det vore passande med statligt kulturstöd eftersom jag inte tjänar några pengar på försäljning, men det gick visst inte i och med att dessa krav måste uppfyllas *innan jag ens kan bli bedömd*. Däremot – om man läser den svenska upphovsrättslagen (1960:729) så står det att:

8 § Ett verk anses offentliggjort, då det lovligen gjorts tillgängligt för allmänheten. Verket anses utgivet, då exemplar därav med upphovsmannens samtycke förts i handeln eller eljest blivit spridda till allmänheten. Lag (1973:363).

Så enligt upphovsrättslagen har jag redan givit ut min musik, enligt STIM, NcB och tydligen Kulturrådet har jag det inte. Jag är upphovsmannen och min hemsida sprider musiken till allmänheten. *Det ska vara fullt tillräckligt.*

Och på tal om bedömningar och tolkningar så skriver Statens Kulturråd att:

”Föreningar som regelbundet arrangerar konserter med professionella musiker kan söka årliga verksamhetsbidrag”.

Än en gång är det tydligen viktigt att vara ”professionell”, men vad är detta egentligen? FST, som jag skrev om tidigare, anser sig vara just professionella. Jag tyckte mest det var lite barnsligt att behöva hävda sig på det sättet, men i dessa sammanhang är det ju helt avgörande för att få erhålla statligt kulturstöd. Internationellt har jag förstått att ”professional” betyder att man får lön för det man gör, att det inte är en hobby eller liknande. Men är det troligt att alla medlemmar i FST enbart lever på sin faktiska lön som tonsättare? Jag tror inte det, jag tror att de snarare lever på stipendier och bidrag, som de allra flesta andra ”professionella” eller ”seriösa” tonsättare i Sverige. Ulf Petterson beskriver detta ingående i *”Upphovsrätt som incitament”, kapitel 5 Enskilda inkomster och fördelning.*

Som en parentes i sammanhanget kan nämnas att Statens Kulturråd skriver att:

”Det ska framgå hur distributionen för fonogrammet är ordnad och i vilken allmänt tillgänglig och allmänt använd databas som produktionen kommer att vara sökbar”.

Själv har jag tänkt att så småningom använda en bittorrenttracker eftersom dessa är världens i särklass största kulturdatabaser som är just tillgängliga för allmänheten. Genom denna blir mina lyssnare själva distributörer. Skulle detta godkännas av Statens Kulturråd? Troligtvis inte... Men vad skulle kunna vara mer allmänt tillgänglig? Kulturelitens lilla förlagsdatabas av obskyr ’konstmusik’? Och när det gäller bittorrents/fildelning; vad skulle kunna passa bättre på det tidigare uttalandet om att att *”..alla människor i hela landet ska ha rätt till kultur av hög kvalitet.”?*

Sammanfattning:

All lagtext, inklusive den svenska upphovsrättslagen (1960:729), som jag hittat säger dock mer eller mindre det motsatta än den information jag fått från tryckerier, Copyswede, NcB och STIM, nämligen att *upphovsmannen bestämmer vad han vill göra med sitt verk*. Förutom detta säger också regelverket inom Eu att *upphovsmannen inte ska hindras från att göra detta*. Jag har hindrats i det grövsta, och jag vet många andra i en liknande situation. I årtal har jag försökt att få trycka upp min musik utan att vara med i NcB eller *på något sätt* involvera mig i STIM (genom paraplyorganisationer och specialavtal verkar det vara svårt att veta om man är med eller inte). Men gång på gång har jag förhindrats direkt och indirekt av dessa organisationer och föreningar. Min förhoppning är att detta utkast kan bidra till att ändra situationen till det bättre för de tusentals musiker som vill nå ut med sin musik men som hindras av en sluten kulturelit och dess upphovsrättsförvaltare.

Här följer till sist mina utdrag ur de lagtexter som jag anser styrker mina påståenden:

Berne Convention for the Protection of Literary and Artistic Works

Article 9

[Right of Reproduction: 1. Generally; 2. Possible exceptions; 3. Sound and visual recordings]

- (1) Authors of literary and artistic works protected by this Convention shall have the exclusive right of authorizing the reproduction of these works, in any manner or form.
- (2) It shall be a matter for legislation in the countries of the Union to permit the reproduction of such works in certain special cases, provided that such reproduction does not conflict with a normal exploitation of the work and does not unreasonably prejudice the legitimate interests of the author.
- (3) Any sound or visual recording shall be considered as a reproduction for the purposes of this Convention.

Article 20

[Special Agreements Among Countries of the Union]

The Governments of the countries of the Union reserve the right to enter into special agreements among themselves, in so far as such agreements grant to authors more extensive rights than those granted by the Convention, or contain other provisions not contrary to this Convention. The provisions of existing agreements which satisfy these conditions shall remain applicable.

Convention for the Protection of Producers of Phonograms Against Unauthorized Duplication of Their Phonograms

Article 1

[Definitions]

For the purposes of this Convention:

- (a) “phonogram” means any exclusively aural fixation of sounds of a performance or of other sounds;
- (b) “producer of phonograms” means the person who, or the legal entity which, first fixes the sounds of a performance or other sounds;
- (c) “duplicate” means an article which contains sounds taken directly or indirectly from a phonogram and which embodies all or a substantial part of the sounds fixed in that phonogram;
- (d) “distribution to the public” means any act by which duplicates of a phonogram are offered, directly or indirectly, to the general public or any section thereof.

Article 3

[Means of Implementation by Contracting States]

The means by which this Convention is implemented shall be a matter for the domestic law of each Contracting State and shall include one or more of the following: protection by means of the grant of a copyright or other specific right; protection by means of the law relating to unfair competition; protection by means of penal sanctions.

Kommentar: "...unfair competition" är ju att STIM/Ncb tvingar alla upphovsmän som vill ge ut sin musik att bli medlemmar och samtidigt upplåta sina rättigheter till dessa upphovsrättsförvaltare.

Article 5

[Formalities]

If, as a condition of protecting the producers of phonograms, a Contracting State, under its domestic law, requires compliance with formalities, these shall be considered as fulfilled if all the authorized duplicates of the phonogram distributed to the public or their containers bear a notice consisting of the symbol (P), accompanied by the year date of the first publication, placed in such manner as to give reasonable notice of claim of protection; and, if the duplicates or their containers do not identify the producer, his successor in title or the exclusive licensee (by carrying his name, trademark or other appropriate designation), the notice shall also include the name of the producer, his successor in title or the exclusive licensee.

Kommentar: Detta är det enda som ska behövas för att intyga att jag är upphovsmannen.

ROME CONVENTION, 1961 INTERNATIONAL CONVENTION FOR THE PROTECTION OF PERFORMERS, PRODUCERS OF PHONOGRAMS AND BROADCASTING ORGANISATIONS

Article 3

[Definitions: (a) Performers; (b) Phonogram; (c) Producers of Phonograms; (d) Publication; (e) Reproduction; (f) Broadcasting; (g) Rebroadcasting]

For the purposes of this Convention:

- (a) "performers" means actors, singers, musicians, dancers, and other persons who act, sing, deliver, declaim, play in, or otherwise perform literary or artistic works;
- (b) "phonogram" means any exclusively aural fixation of sounds of a performance or of other sound;
- (c) "producer of phonograms" means the person who, or the legal entity which, first fixes the sounds of a performance or other sounds;
- (d) "publication" means the offering of copies of a phonogram to the public in reasonable quantity;
- (e) "reproduction" means the making of a copy or copies of a fixation;
- (f) "broadcasting" means the transmission by wireless means for public reception of sounds or of images and sounds;
- (g) "rebroadcasting" means the simultaneous broadcasting by one broadcasting organisation of the broadcast of another broadcasting organisation.

Article 10

[Right of Reproduction for Phonogram Producers]

Producers of phonograms shall enjoy the right to authorize or prohibit the direct or indirect reproduction of their phonograms.

Article 11

[Formalities for Phonograms]

If, as a condition of protecting the rights of producers of phonograms, or of performers, or both, in relation to phonograms, a Contracting State, under its domestic law, requires compliance with formalities, these shall be considered as fulfilled if all the copies in commerce of the published phonogram or their containers bear a notice consisting of the symbol (P), accompanied by the year date of the first publication, placed in such a manner as to give reasonable notice of claim of protection; and if the copies or their containers do not identify the producer or the licensee of the producer (by carrying his name, trade mark or other appropriate designation), the notice shall also include the name of the owner of the rights of the producer; and, furthermore, if the copies or their containers do not identify the principal performers, the notice shall also include the name of the person who, in the country in which the fixation was effected, owns the rights of such performers.

Kommentar: Som nämnts tidigare; För att varje fonogram ska kunna identifiera upphovsmannen så räcker det med symbolen (P) följt av årtal samt upphovsmannens namn (inte ens personnamn är nödvändigt, artistnamn, trademark/symbol räcker!). Det behövs alltså inte alls ett medlemskap i en upphovsrättsorganisation för att duplicera fonogram.

Article 12

[Secondary Uses of Phonograms]

If a phonogram published for commercial purposes, or a reproduction of such phonogram, is used directly for broadcasting or for any communication to the public, a single equitable remuneration shall be paid by the user to the performers, or to the producers of the phonograms, or to both. Domestic law may, in the absence of agreement between these parties, lay down the conditions as to the sharing of this remuneration.

Kommentar: Här står det att det är upp till varje lands rättsväsende (STIM/NCB är väl inte en del av detta?) att ev. arrangera ett system som ersätter upphovsmannen vid sekundär användning (till exempel att spela låtar i radio) - OM en överenskommelse inte redan är nådd mellan upphovsman och användare (till exempel musiker och radiostation), med andra ord ett frivilligt ersättningssystem.

WIPO Copyright Treaty

Article 6

Right of Distribution

(1) Authors of literary and artistic works shall enjoy the exclusive right of authorizing the making available to the public of the original and copies of their works through sale or other transfer of ownership.

(2) Nothing in this Treaty shall affect the freedom of Contracting Parties to determine the conditions, if any, under which the exhaustion of the right in paragraph (1) applies after the first sale or other transfer of ownership of the original or a copy of the work with the authorization of the author.

Kommentar: Det kan inte bli tydligare, "authors" kan knappast tolkas som upphovsrättsorganisationer, i synnerhet inte de som upphovsmannen ännu inte är medlem av.

Article 8

Right of Communication to the Public

Without prejudice to the provisions of Articles 11(1)(ii), 11bis(1)(i) and (ii), 11ter(1)(ii), 14(1)(ii) and 14bis(1) of the Berne Convention, authors of literary and artistic works shall enjoy the exclusive right of authorizing any communication to the public of their works, by wire or wireless means, including the making available to the public of their works in such a way that members of the public may access these works from a place and at a time individually chosen by them.

Fotnot till WIPO Copyright Treaty:

It is further understood that Contracting Parties will not rely on this Article to devise or implement rights management systems that would have the effect of imposing formalities which are not permitted under the Berne Convention or this Treaty, prohibiting the free movement of goods or impeding the enjoyment of rights under this Treaty.

Kommentar: Det här stycket kan vara väldigt viktigt för jag tror att STIM/Ncb försvarar sitt agerande med att detta och andra dokument överlåter till varje medlemsland att ha ett system som betalar ut ersättning till upphovsmän. Men här står det att landets system inte får bryta mot Berne Convention eller detta dokument eller förhindra den fria marknaden eller utövarens rättigheter.

WIPO Performances and Phonograms Treaty

Article 2

Definitions

For the purposes of this Treaty:

- (a) “performers” are actors, singers, musicians, dancers, and other persons who act, sing, deliver, declaim, play in, interpret, or otherwise perform literary or artistic works or expressions of folklore;
- (b) “phonogram” means the fixation of the sounds of a performance or of other sounds, or of a representation of sounds, other than in the form of a fixation incorporated in a cinematographic or other audiovisual work;
- (c) “fixation” means the embodiment of sounds, or of the representations thereof, from which they can be perceived, reproduced or communicated through a device;
- (d) “producer of a phonogram” means the person, or the legal entity, who or which takes the initiative and has the responsibility for the first fixation of the sounds of a performance or other sounds, or the representations of sounds;
- (e) “publication” of a fixed performance or a phonogram means the offering of copies of the fixed performance or the phonogram to the public, with the consent of the rightholder, and provided that copies are offered to the public in reasonable quantity;
- (f) “broadcasting” means the transmission by wireless means for public reception of sounds or of images and sounds or of the representations thereof; such transmission by satellite is also “broadcasting”; transmission of encrypted signals is “broadcasting” where the means for decrypting are provided to the public by the broadcasting organization or with its consent;
- (g) “communication to the public” of a performance or a phonogram means the transmission to the public by any medium, otherwise than by broadcasting, of sounds of a performance or the sounds or the representations of sounds fixed in a phonogram. For the purposes of Article 15, “communication to the public” includes making the sounds or representations of sounds fixed in a phonogram audible to the public.

Article 5

Moral Rights of Performers

(1) Independently of a performer's economic rights, and even after the transfer of those rights, the performer shall, as regards his live aural performances or performances fixed in phonograms, have the right to claim to be identified as the performer of his performances, except where omission is dictated by the manner of the use of the performance, and to object to any distortion, mutilation or other modification of his performances that would be prejudicial to his reputation.

(2) The rights granted to a performer in accordance with paragraph (1) shall, after his death, be maintained, at least until the expiry of the economic rights, and shall be exercisable by the persons or institutions authorized by the legislation of the Contracting Party where protection is claimed. However, those Contracting Parties whose legislation, at the moment of their ratification of or accession to this Treaty, does not provide for protection after the death of the performer of all rights set out in the preceding paragraph may provide that some of these rights will, after his death, cease to be maintained.

(3) The means of redress for safeguarding the rights granted under this Article shall be governed by the legislation of the Contracting Party where protection is claimed.

Kommentar: Jag har som sagt själv rätt att visa att jag är jag i egenskap av upphovsman - ett licensavtal med en upphovsrättsorganisation behövs inte för detta ändamål.

Article 6

Economic Rights of Performers in their Unfixed Performances

Performers shall enjoy the exclusive right of authorizing, as regards their performances:

ii(i) the broadcasting and communication to the public of their unfixed performances except where the performance is already a broadcast performance; and

i(ii) the fixation of their unfixed performances.

Article 7

Right of Reproduction

Performers shall enjoy the exclusive right of authorizing the direct or indirect reproduction of their performances fixed in phonograms, in any manner or form.

Kommentar: Det kan väl inte bli tydligare? Utövaren/upphovsmannen har ensamrätt att bestämma över reproduktionen av fonogram, dvs trycka upp cd skivor.

Article 8

Right of Distribution

(1) Performers shall enjoy the exclusive right of authorizing the making available to the public of the original and copies of their performances fixed in phonograms through sale or other transfer of ownership.

(2) Nothing in this Treaty shall affect the freedom of Contracting Parties to determine the conditions, if any, under which the exhaustion of the right in paragraph (1) applies after the first sale or other transfer of ownership of the original or a copy of the fixed performance with the authorization of the performer.

Article 10

Right of Making Available of Fixed Performances

Performers shall enjoy the exclusive right of authorizing the making available to the public of their performances fixed in phonograms, by wire or wireless means, in such a way that members of the public may access them from a place and at a time individually chosen by them.

Article 11

Right of Reproduction

Producers of phonograms shall enjoy the exclusive right of authorizing the direct or indirect reproduction of their phonograms, in any manner or form.

Article 12

Right of Distribution

(1) Producers of phonograms shall enjoy the exclusive right of authorizing the making available to the public of the original and copies of their phonograms through sale or other transfer of ownership.

(2) Nothing in this Treaty shall affect the freedom of Contracting Parties to determine the conditions, if any, under which the exhaustion of the right in paragraph (1) applies after the first sale or other transfer of ownership of the original or a copy of the phonogram with the authorization of the producer of the phonogram.

Article 14

Right of Making Available of Phonograms

Producers of phonograms shall enjoy the exclusive right of authorizing the making available to the public of their phonograms, by wire or wireless means, in such a way that members of the public may access them from a place and at a time individually chosen by them.

Article 15

Right to Remuneration for Broadcasting and Communication to the Public

(1) Performers and producers of phonograms shall enjoy the right to a single equitable remuneration for the direct or indirect use of phonograms published for commercial purposes for broadcasting or for any communication to the public.

(2) Contracting Parties may establish in their national legislation that the single equitable remuneration shall be claimed from the user by the performer or by the producer of a phonogram or by both. Contracting Parties may enact national legislation that, in the absence of an agreement between the performer and the producer of a phonogram, sets the terms according to which performers and producers of phonograms shall share the single equitable remuneration.

(3) Any Contracting Party may, in a notification deposited with the Director General of WIPO, declare that it will apply the provisions of paragraph (1) only in respect of certain uses, or that it will limit their application in some other way, or that it will not apply these provisions at all.

(4) For the purposes of this Article, phonograms made available to the public by wire or wireless

means in such a way that members of the public may access them from a place and at a time individually chosen by them shall be considered as if they had been published for commercial purposes.

Kommentar: Det här stycket talar om att länder kan utforma en nationell bestämmelse angående utbetalning av ersättning till upphovsmän när verket framförs i tex radio. Då är frågan; när blev STIM en "national legislation"? Eller var det bara så att STIM erbjöd inblandade parter (SVT och Sveriges Radio) att sköta detta? För mig är skillnaden stor eftersom STIM är en intresseorganisation, en lobbygrupp som portionerar ut ersättning till främst sina egna delägares artister eftersom det av naturliga orsaker även är dessa som oftast spelas på radio och syns i tv.

Fotnoter till WIPO Performances and Phonograms Treaty

Agreed statement concerning Articles 2(e), 8, 9, 12, and 13: As used in these Articles, the expressions "copies" and "original and copies," being subject to the right of distribution and the right of rental under the said Articles, refer exclusively to fixed copies that can be put into circulation as tangible objects.

Kommentar: Intressant i sammanhanget att med kopior menas här materiella, inte immateriella.

Agreed statement concerning Article 15: It is understood that Article 15 does not represent a complete resolution of the level of rights of broadcasting and communication to the public that should be enjoyed by performers and phonogram producers in the digital age. Delegations were unable to achieve consensus on differing proposals for aspects of exclusivity to be provided in certain circumstances or for rights to be provided without the possibility of reservations, and have therefore left the issue to future resolution.

Kommentar: Här står det att artikel 15 bara är ett utkast i väntan på kommande utredningar.

DIRECTIVE 2001/29/EC OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL

(1) The Treaty provides for the establishment of an internal market and the institution of **a system ensuring that competition in the internal market is not distorted.** Harmonisation of the laws of the Member States on copyright and related rights contributes to the achievement of these objectives.

Kommentar: Jag anser att genom kravet på ncb-licensavtal så är competition in the internal market distorted.

The proposed harmonisation will help to implement the four freedoms of the internal market and relates to compliance with the fundamental principles of law and especially of property, including intellectual property, and freedom of expression and the public interest.

Kommentar: "freedom of expression and the public interest" motverkas hårt genom både Ncb och STIM, vilket jag exemplifierat i detta dokument.

(10) If authors or performers are to continue their creative and artistic work, they have to receive an appropriate reward for the use of their work, as must producers in order to be able to finance this work. The investment required to produce products such as phonograms, films or multimedia products, and services such as 'ondemand' services, is considerable. Adequate legal protection of intellectual property rights is necessary in order to guarantee the availability of such a reward and provide the opportunity for satisfactory returns on this investment.

Kommentar: Jag håller helt med att kulturarbetare bör få betalt för ett uppdrag, däremot kan man ju inte räkna med att få betalt för en vara som ingen kanske vill ha. Betalt ska man få när man säljer tjänster eller varor. I nuvarande system som jag beskrivit får upphovsmannen bara en väldigt liten del i royaltys (ca 5-10%) vid skivförsäljning, och detta på grund av rådande upphovsrättsorganisationer och dominerande skivbolag. Royaltys är ingen riktig lön.

Lag (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk

I detta dokument har jag återgett delar av den svenska upphovsrättslagen, men att bifoga samtliga aktuella paragrafer i sin helhet skulle ta allt för stort utrymme.

Min bedömning är att ingenting i denna lag (1960:729) talar för att NcB, STIM eller någon annan upphovsrättsförvaltare kan *tvunga* upphovsmän att sluta medlems- eller licensavtal som en *förutsättning* för att kunna genomföra något steg av sin verksamhet, vare sig det gäller komposition, utövande, utgivande, duplicering eller distribution. För övrigt så är den Svenska Upphovsrättslagen förvånansvärt friktionsfri med Eu:s regelverk. Jag skriver förvånansvärt för att upphovsrättsorganisationernas propagandaorgan IFPI, Piratbyrå m.fl ger uttryck för ett helt annat tonläge, inte alls lika nyanserat som lagen i sig, och det i sin tur säger en hel del för lagar brukar inte vara kända för att vara nyanserade, snarare abstrakta.

Mina slutsatser och påståenden stödjer jag främst med följande paragrafer ur lag (1960:729):

- 1 § (första meningen samt punkt 1-7)
- 2 § (första stycket)
- 7 § (första stycket)
- 8 § (andra stycket)
- 19 § (första stycket)
- 26 m § (första stycket)
- 35 §
- 42 a § (fjärde stycket, två sista meningarna)
- 45 § (första stycket samt punkt 1,2 & 3)
- 46 § (första stycket samt punk 1 & 2).

Slutord

Detta dokument är ett utkast. Syftet är att påvisa problematiken för enskilda musiker som vill ge ut sin musik själva och samtidigt behålla sina rättigheter. Detta står i uppenbar konflikt med upphovsrättsorganisationernas intressen och jag anser att de därigenom förhindrar fri konkurrens.

Enligt upphovsrättslagen så finns det inget som hindrar någon från att starta en ny organisation som företräder ett flertal svenska utövande konstnärer eller framställare (och därigenom få producera musik på denna organisations villkor). Men enligt STIM och NcB själva så är det liksom per automatik just *de* som redan ansvarar för dessa områden i Sverige.

När nu till exempel STIM år 2003 hade en utdelning på 972 miljoner så förstår man att det inte handlar om oansenliga summor som denna förening vill fortsätta att förvalta, men går det rätt till?

Sen är det kanske inte det första man tänker på som musiker – att man måste starta upp en upphovsrättsorganisation som företräder ett flertal svenska kulturarbetare bara för att få trycka upp sin egen skiva på ett cd-tryckeri!

Situationen är barock (som Rick Falkvinge uttryckte det), i synnerhet då tekniken för första gången gör det ekonomiskt realistiskt för en fristående musiker att kunna genomföra hela produktionsförloppet själv, från idé till färdig produkt. Men samtidigt är denne förhindrad av etablerade maktstrukturer som utövar lobbyverksamhet i samhällets alla delar.

Förutom lagtexter och citat består detta dokument enbart av mina egna åsikter och erfarenheter. Information kan tillkomma eller försvinna allt eftersom jag lyckas sammanställa en mer komplett bild av situationen.

Själv har jag en akademisk bakgrund inom Teoretisk Filosofi och Musikvetenskap, men främst skriver jag i egenskap av musiker/kompositör och trodde aldrig att jag skulle behöva gå igenom denna stora mängd information bara för att ta reda på varför jag *inte* får ge ut min egen musik!

Eftersom jag inte figurerar i bloggsfären eller gammelmedia så ber jag dig vänligen ta kontakt med Christian Engström (pp) om du har vidare frågor eller information inom detta ämne, då det var han som först erbjöd sig att publicera detta utkast på sin blogg som ett inlägg i debatten om upphovsrätt & fildelning. Adressen till hans blogg är:

<http://christianengstrom.wordpress.com/>

Du kan också besöka den gamla forumtråden där denna diskussion startade:

<http://forum.piratpartiet.se/Topic67177-6-7.aspx>

Francois Cormery, 2008-11-10

Källförteckning

Copyswede, Ncb, STIM och deras ägare FST, SKAP & SMFF:

<http://www.copyswede.se>

<http://www.stim.se>

<http://www.fst.se>

<http://www.skap.se>

<http://www.smff.se>

Upphovsrätt som incitament

en kandidatuppsats i företagsekonomi av Ulf Pettersson:

<http://www.ulfpettersson.se/2006/06/27/upphovsratten-som-incitament-en-inkomstanalys-av-kreativa-yrken/>

Citat från artikeln *Skivkontrakt är som självspäkning* av Peter Dolving:

<http://www.sourze.se/templates/article/printpage.asp?itemid=10091488>

En amerikansk motsvarighet till Ncb som ägs av några av de största mediebolagen:

<http://www.contentdeliveryandstorage.org>

En samling rättslänkar där man finner de lagtexter och överenskommelser som jag citerar:

<http://www.wipo.int/copyright/en/treaties.htm>

Att kunna leva på sitt skapande - ETT INFORMATIONSMATERIAL OM UPPHOVSRÄTT

Utgiven av Justitiedepartementet

DIRECTIVE 2001/29/EC OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL
of 22 May 2001 on the harmonisation of certain aspects of copyright and related rights in the information society

Lag (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk

<http://www.notisum.se/rnp/SLS/lag/19600729.HTM>

Statens Kulturråd

<http://www.kulturradet.se>